

7. LEKCE

KRÁLOVSTVÍ

„...Ježíš se odebral do Galileje a kázal Boží evangelium: „Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Obratťe se a věřte evangeliu!“ (srov. Mk 1,14-15)

Království Boží představuje bezpochyby **hlavní poselství Ježíšova kázání**. Zvěst o příchodu Království je dobrá zvěst, evangelium v pravém slova smyslu.

Co je Boží království

Výraz „království Boží“ nebo Matoušem užívané spojení „království nebeské“ (*evangelista se řídil židovským zvykem, a proto se z úcty vyhýbal Božímu jménu*) byl poměrně běžný, a když jej Ježíš použil ve svých kázáních, lid tento výraz velmi brzy přijal za vlastní.

Tato slova vyjadřují skutečnost, že byla zvěstována ve Starém zákoně a přicházela v plnosti času. Nejednalo se o žádnou zeměpisnou skutečnost, ale o cosi dynamického. Vyjadřovala se tak Boží královská důstojnost, **nový vztah mezi Bohem a jeho lidem, nový způsob přítomnosti samotného Boha v dějinách člověka**.

Boží království bychom mohli definovat jako realizaci Boží majestátnosti – je to Boží přítomnost či spásné zjevení Boha v příchodu Mesiáše.

Naděje Židů

V dobách, kdy Ježíš začal kázat, byl židovský národ ovládaný Římany u ostatních v pramalé úctě. Židé vroucně toužili po příchodu Božího království, avšak pro většinu toto očekávání znamenalo vojensko-politické vymanění se z římské nadvlády, které by lidu přineslo hmotný blahobyť.

Z tohoto pohledu lze pochopit i žádost matky synů Zebedeových (srov. Mt 20,21) a otázku apoštolů při nanebevstoupení (Sk 1,6): „Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael?“

Ježíšova zvěst

Způsob, jakým Židé chápali pojmy Boží království a očekávání jeho příchodu, se Ježíš snažil změnit už od počátku. Přestože Ježíš **pokračuje v linii hlásání proroků, předkládá Království jako něco nového**, nově charakterizovaného.

V jeho poselství **se ztrácí otázka bezprostředního příchodu Království, protože Království už tu vlastně je** – náznaky hněvu v kázání Jana Křtitele nahrazuje milost. Zde nalézáme eschatologii lásky a odpuštění, v níž milost předchází úsilí. Jinými slovy, jedná se o výzvu k obrácení, protože Království přichází, nejde o snahu, aby přišlo.

Ve zvěsti o příchodu **Božího království se zobrazuje trojjediná tvář Boha**. Ježíš nám ukazuje Boží tvář! Bůh není jednojediný, ale je ve své podstatě vztahový.

Spása, kterou Ježíš nabízí, přichází skrze dar života, a to v teologickém slova smyslu, po jeho udělení pak následuje odpuštění hříchů. Samotné odpuštění vychází z Boží iniciativy – hřích je překonaný působením milosti.

Zvěst o Království je provázena znameními, jimiž jsou Boží zjevení a Boží přítomnost. Je to právě zvěst, jež proměňuje realitu. Poselství, které nepůsobí proměnu skutečnosti, nemůže být věrohodné. Ježíš si nevyprošuje zázraky, ale rovnou je koná, čímž dokazuje svou božskou identitu. **Království a zázraky jsou neodlučitelné a jdou ruku v ruce**. Ježíšovo poselství je pravda uplatňující se v každodenním životě, která přetváří realitu a proniká až k srdci člověka. Proto **znamení ukazují na autoritu tohoto poselství měnícího skutečnost**, tj. mluví sám Bůh a jeho slovo má účinek – vyvolává to, co samo znamená.

Komunita učedníků, církev, je znamením a nástrojem Království – její cíl spočívá v hlásání Království samotného. Církev je znamením onoho „už a ještě ne“.

Ve Starém zákoně nebyl důležitý ten, kdo poselství hlásal. S Ježíšem se to změnilo, **u něj dochází k dokonalému ztotožnění poselství s jeho osobou**. Království je sama osoba Ježíše. On mluví jako ten, kdo má moc, a sám o sobě vydává svědectví: zvěst o Království se mění ve zvěst o Ježíši.

Bůh kraluje tam, kde se uskutečňuje jeho vůle. **Zatímco Židé rozuměli plněním Boží vůle jedině a pouze přesné dodržování Zákona, Ježíš hlásal, že se člověk musí otevřít Božímu**

BKš

Biblická korespondenční škola

Koinonia Jan Křtitel
Oáza – Plzeň

Budilovo nám. 1
321 00 Plzeň-Litice
Tel.: 377 828 180
Fax: 373 729 721
E-mail:
bks@koinonia.cz
Web site:
www.koinonia.cz

působení, přijmout Boží iniciativu, jež ho volá k radikální změně, ke změně smýšlení (*konverze=obrácení*) – spásu si nezasloužíme, tu dostáváme jako dar. Je to přijetí dobré zprávy, pozvání k vykročení na cestu víry. „Čas se naplnil, přiblížilo se království Boží: číňte pokání a věřte evangeliu.“ (srov. Mk 1,15)

PODOBENSTVÍ O BOŽÍM KRÁLOVSTVÍ

Co je to podobenství

Ježíš jakožto správný Žid rád používal názornou mluvu, a proto se také uchýlil k užívání četných podobenství. **Podobenství je vlastně rozvinuté přirovnání. Jeho význam musí být proto chápán nikoliv na základě analýzy jednotlivých prvků, nýbrž v rámci celku. Podobenství je typickým literárním druhem, který vytvořil Ježíš.** Před ním se s příklady podobenství nesetkáváme a ani potom nebude pro církev jednoduché podávat výklad podobenství dle jejich původního významu. Fakt je, že evangelia a později ani mnozí otcové nevykládají podobenství jako přirovnání, ale jako alegorii. Podobenství svou charakteristikou přirovnávání vychází z životních zkušeností, které nejsou posluchačům cizí, a může být tudíž snadno přijato. Význam podobenství je ovšem nevyčerpatelný, neboť má symbolický charakter, a to v konkrétních případech a zároveň v bližší nespecifikované otevřenosti životu.

Můžeme tedy říci, že **podobenství se zakládá na srovnání dvou výrazů, z nichž jeden představuje všem známou skutečnost, již lze bytostně vnímat a zakoušet, zatímco druhý výraz se týká nějaké náboženské nebo morální skutečnosti, která má být objasněna právě pomocí přirovnání k výrazu prvnímu** (např. Boží království je jako kvas...).

Charakteristika podobenství

- krátké, avšak ucelené vyprávění z každodenního života
- vyprávění symbolizující nějakou náboženskou nebo morální pravdu
- nelze jej pochopit prostřednictvím určité analýzy, to znamená tak, že bychom ke každému prvku přiřadili určitý význam – podobenství porozumíme jen tehdy, budeme-li vycházet z celku a soustředit se na základní myšlenku
- z této jaderné podstaty vyplývá určitý praktický závěr a lze jej snadno a jasně aplikovat na náboženském nebo morálním poli
- v mnohých podobenstvích Ježíš uvádí okolnosti všedního života, ale záměrně přehání (např. rozséváč, který nedokáže dobře zasévat; marnotratný syn, který je radostně přijat po svém návratu domů; dělníci najatí v poslední hodině dostanou stejný plat jako ti, kteří začali pracovat dříve atd.). Právě tento poněkud přehnaný a kuriózní prvek vyvádí lidi z míry a motivuje je k zamyšlení, otevírá cestu k jiné a lepší realitě, jež věrně napodobuje Boží realitu.

Typy podobenství

Můžeme říci, že třicet pět podobenství je rozepsaných podrobněji a téměř všechna se týkají Božího království. Přesto je lze podle obsahu rozdělit do několika skupin:

• podobenství o Božím království

Ježíš je vyprávěl v době svého působení v Galileji. Většinou začínají stejně: „Boží království je jako...“. Příkladem může být podobenství o rozséváči, o pleveli mezi pšenící, o kvasu atd. (srov. Mt 13)

• podobenství o milosrdenství

Jejich podstatou je zdůraznění Boží dobroty a milosrdenství k hříšníkům. Mnohá z nich jsou určena farizeům – vyzývají k radosti z Boží dobroty. Jako příklady mohou sloužit podobenství o marnotratném synu, o ztracené ovci atd. (srov. L 15)

• podobenství kárající

Vztahují se na židovský národ, jenž je opuštěn Bohem pro svou zatvrzelost, např. podobenství o neplodném fíkovníku (srov. L 13,6-9), podobenství o zlých vinařích (srov. Mt 21,33-41), o hostině (srov. Mt 22,2-14).

Koinonia Jan Křtitel
Oáza – Plzeň

BKš

Biblická korespondenční škola

Budilovo nám. 1
321 00 Plzeň-Litice
Tel.: 377 828 180
Fax: 373 729 721
E-mail: bks@koinonia.cz
Web site: www.koinonia.cz

• podobenství morální

Obsahují morální ponaučení do života. Mohou se dále dělit podle tématu:

-lásky k bližnímu: o milosrdném Samaritánovi (srov. L 10,29-37), o hostinách – pozvání pro chudé (srov. L 14,12-14), o odpuštění (srov. Mt 18,23-35), o boháči a Lazarovi (srov. L 16,19-31) atd.

-bdělost: o bdělém služebníkovi (srov. Mk 13,34-37), o věrném a nevěrném služebníkovi (srov. Mt 24,42-51), o deseti družičkách (srov. Mt 25,1-13), o hřivnách (srov. Mt 25,14-30) atd.

-postoj k Bohu: o neodbytném příteli (srov. L 11,5-8), o vytrvalé vdově (srov. L 18,2-8), o vybírání prvních míst (srov. L 14,7-11), o pošetilém boháčovi (srov. L 12,13-21), o farizeji a celníkovi (srov. L 18,9-14) atd.

Podobenství a království Boží

V podobenstvích Ježíš neříká, co je Boží království, ale co znamená a jak si jej máme představit. Nemluví o něm v definicích, nýbrž jako o skutečnosti, již lze zakoušet a do níž jsme zcela vtaženi a zahrnuti.

Království Boží je nezadržitelný proces, který obnovuje realitu, setkává se s úspěchem.

Charakteristika Božího království

- roste jako semeno zaseté do země, roste stále, až nakonec přinese plody (srov. Mk 4,26-29)
- působí jako nekontrolovatelný kvas v těstě (srov. Mt 13,33)
- i přes svou počáteční nepatrnost má v sobě skrytou sílu, jež ho přivede k jeho plné realizaci (srov. Mk 4,30-32)
- požaduje spolupráci a úsilí od všech dětí Božího království, které nejsou jen prostými adresáty Božích darů, ale spíše aktivními činiteli, skrze něž jedná sám Bůh (srov. Mt 25,1-13; 25,14-30)
- zůstává nezištným Božím darem z lásky (srov. Mt 20,1-16)
- setkává se s těžkostmi a překážkami, je to boj (srov. Mt 13,24-30)
- dosáhne své plnosti, až se Syn člověka znovu vrátí ve své slávě (srov. Mt 25,31-46)

ZÁZRAKY – ZNAMENÍ BOŽÍHO KRÁLOVSTVÍ

Zázraky jsou znamením toho, že Ježíšem hláсанé poselství o Království je věrohodné.

Jednota Ježíšových kázání a skutků

Nelze předávat Ježíšovo učení, aniž by se zároveň nehovořilo o jeho zázracích. Pro Ježíše jsou slovo a skutek v jednotě. Slovo i skutek zjevují počátek Božího království a dokazují účinnost znamení, kterým je sám Ježíš.

Tak jako tehdy, i dnes platí stejné pravidlo – abychom se stali účinným znamením, musí být naše slovo doprovázené skutkem, jenž slovo zpřítomňuje a činí ho věrohodným.

Podívejme se na některé příklady:

- Mk 1,15 potvrzuje, že Boží království je blízko, a Ježíš to dokazuje uzdravením posedlého člověka
- v Matoušově evangeliu se střídají kapitoly Ježíšových promluv (např. kap. 5-7) s kapitolami, které jsou věnovány zázrakům (kap. 8-9)
- ve Sk 10,37-38 Petr shrnuje Ježíšovu službu takto: „Dobře víte, co se dalo po celém Judsku: Začalo to v Galileji po křtu, který kázal Jan. Bůh obdařil Ježíše z Nazareta Duchem svatým a mocí, Ježíš procházel zemí, všem pomáhal a uzdravoval všechny, kteří byli v moci ďáblů, neboť Bůh byl s ním.“

Zázrak či znamení je událost, skrze niž Bůh zvláštním způsobem projevuje svoji přítomnost mezi námi a své působení, které nám přináší spásu.

Pouze ve víře lze těmto událostem přikládat pravý význam, neboť víra nám dává správnou vizi o Bohu. Bez víry není možné zázraky správným způsobem interpretovat.

Bůh k člověku promlouvá prostřednictvím znamení. Ta lze definovat jako povolání, které od

člověka vyžaduje rozhodnutí. Zázrak se liší od magie tím, že v něm Bůh jedná svobodně v kontextu víry, zatímco magie spočívá ve snaze manipulovat určitou silou.

Dnes by některé případy zázraků popsaných v evangeliích měly jistě odbornější diagnostiku.

Ale v Ježíšově uzdravující činnosti nejde o danou diagnostiku, nýbrž o výsledný stav – uzdravení celého člověka. Nejedná se o prosté uzdravení z konkrétní nemoci, ale jde o celkové zdraví – to Ježíš přináší.

Evangelium neuvádí všechny Ježíšovy zázraky (srov. J 20,30; 21,25). Někdy se evangelisté omezují pouze na to, že se o nich zmiňují všeobecně (srov. např. Mk 1,34 a Mt 9,35), zatímco v jiných případech se jimi zabývají do detailů, proto je můžeme rozdělit do **čtyř skupin**:

1. Vyhánění démonů – šest případů

-posedlý v Kafarnaum; posedlý v Gerasé; němý – posedlý zlým duchem (srov. Mt 9,32-34); posedlý, jenž byl současně slepý a němý (srov. Mt 12,22-32); dcera kananejské ženy a posedlý chlapec (srov. Mk 9,14-29).

2. Uzdravení nemocných – přibližně dvacet případů

-Petrova tchyně; malomocný; setníkův sluha; ochrnutý; člověk s odumřelou rukou; žena trpící krvotokem; dva slepci; hluchoněmý; slepec z Betsaidy a slepý z Jericha; sehnutá žena; muž stížený vodnatelností; deset malomocných; Malchos; syn královského služebníka; ochrnutý u rybníka Bethesda a slepý od narození.

3. Přírodní zázraky – devět případů

-voda proměněná ve víno; dva zázračné rybolovy; utišení bouře; dvojí rozmnožení chlebů; Ježíš kráčí po moři; zaplacení chrámové daně; uschlý fíkovník.

4. Vzkříšení mrtvých – tři případy

-vzkříšení dcery Jairovy, naimského chlapce a Lazara.

Význam zázraků

Ježíšovy zázraky nejsou pouhá gesta ze soucitu nebo skutky obhajující jeho božskou přirozenost – samy o sobě zvěstují spásu, kterou nám přináší jeho působení. To v sobě sice zahrnuje aspekt soucitu i aspekt apologetický (obhajovací), ale oba dva překonává a dává jim plný význam. Zázraky musejí být zařazené do Božího působení přinášejícího spásu. Bůh nemůže nekonat zázraky, to znamená, že nemůže než jednat tak, aby zachránil celého člověka – jeho spása je úplná.

Zázraky dosvědčují, že **Boží spása je přítomná a dotýká se celého člověka.**

V důsledku toho vlastně vyhlásují absolutní ďáblovu porážku, vítězství nad zlem a hříchem. Mesiášovo působení je spojené s porážkou ďábla. K nastolení Božího království musel Ježíš nejprve porazit království temnoty. Podle Marka (srov. Mk 1,23-28) Ježíš zahájil své poslání v Galileji vyhnáním zlého ducha, což je vlastně prorocký o konečném vítězství nad smrtí zmrtvýchvstáním. On svým vítězstvím nad ďáblem skutečně přemohl smrt – plod ďáblova působení. Království Boží přišlo skrze Ježíšovu osobu: „Jestliže však vyhnáním demony Duchem Božím, pak už vás zastihlo Boží království“ (Mt 12,28).

Zázraky zjevují, kdo je Ježíš.

Lidé si při zázracích kladli tuto rozhodující otázku: „Co je to za člověka? Kdo to jen je?“ Sám Jan si tuto otázku položil (srov. Mt 11,3) a Ježíš odpověděl vykonáním zázraků: „Jděte, zvěstujte Janovi, co slyšíte a vidíte: Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví vstávají, chudým se zvěstuje evangelium. A blaze tomu, kdo se nade mnou neuráží“ (Mt 11,4-6). To je odpověď, která má být narážkou na starozákonní prorocké knihy proroka Izajáše (srov. Iz 61,1; 26,19; 29,18nn; 35,5nn). Závěr byl jasný – ten, kdo takové věci činí, je Mesiáš.

Keko
EVANGELIZAČNÍ CENTRUM
PRO SLUŽBU NOVÉ EVANGELIZACE

BKš

Biblická korespondenční škola

Koinonia Jan Křtitel
Oáza – Plzeň

Budilovo nám. 1
321 00 Plzeň-Litice
Tel.: 377 828 180
Fax: 373 729 721
E-mail: bks@koinonia.cz
Web site: www.koinonia.cz

PODMÍNKY PRO VSTUP DO BOŽÍHO KRÁLOVSTVÍ

Evangelisté Matouš a Lukáš zaznamenali hlavní Ježíšovo vyučování, v němž jsou vyjmenované podmínky pro vstup do nebeského království. Tuto část známou jakožto „**kázání na hoře**“ (Mt 5-7 a L 6) můžeme **rozdělit na dvě části**:

- 1. část** – praví, komu je Boží království určené
- 2. část** – ustanovuje základní zákon Božího království

1. Blahoslavenství zřetelně ukazují na logiku Božího království, a tou je důvěra v Boha. Cesta ke štěstí znamená víc než jen prostý, čestný a klidný život, ta se musí řídit určitými prioritami – vnitřní změnou, změnou společenského života a ochotou pracovat pro Království. Jedná se o žebříček evangelijních hodnot, jejichž síla spočívá v dávání života a posuzování vlastní existence na základě vnitřního postoje. Blahoslavenství jsou současně příslibem obnovení pro ty, kteří na tomto světě trpí – pravé odměny se jim dostane u Pána. Vyzývají k naději a povzbuzují k vytrvalému a důvěrnému odevzdání se Bohu. Právě v blahoslavenstvích se nám současně zjevuje tvář jiného Boha, nikoliv povýšeného a vzdáleného, ale vroucího, plného něžnosti ke každému svému tvorů, připraveného podepřít ty nejposlednější.

2. Na základě blahoslavenství nemůže být zákon tohoto Království ničím jiným než zákonem lásky. Tento zákon spočívá ve dvou přikázáních (srov. Mt 22,34-40): **milovat Boha a milovat člověka**. Je krásně popsán v podobenství o milosrdném Samařanu (srov. L 10,25-37).

• Milovat Boha

Žádný člověk by neměl odvahu nazývat Boha Otcem a navíc mít k němu vztah jako má syn ke svému otci. Ježíš nás naučil novému vztahu lásky k Bohu a důvěře v něj. Modlitba Otče náš se v Ježíšových ústech stala vzorem vztahu každého učedníka – z Boha se stává „Abba“ (z *aram. otec, tatínek*). To je to nové, co nám Ježíš zjevil a co v nás Duch svatý uskutečňuje tím, že nás osvobozuje od každého ducha odsouzení a strachu.

• Milovat člověka

Milovat člověka znamená milovat bližního, tedy toho, kdo je nám nablízku. Láska k Bohu se konkretizuje vzájemnou pozorností, jež se pak stává charakteristickým znakem pro rozpoznání Ježíšových učedníků (srov. J 13,34-35). Vzájemná láska se tak stává základním znakem křesťanské víry. Právě láska na nás sestupuje od Otce zcela nezištně a vytváří mezi Ježíšovými učedníky bratrská pouta. Je to Ježíšův Duch vlévající se do nás a dávající nám účast na synovském vztahu Ježíše k Otci. Proto i my smíme žít a říkat: „Otče náš“.

ÚKOLY

(k prohloubení probrané lekce a k osobnímu zamyšlení, nikoliv k písemnému zpracování)

- 1.** Vyhledejte ve všech evangeliích Ježíšovy zázraky, které náležejí do každé skupiny podle rozdělení v této lekci.
- 2.** Vytvořte synoptické srovnání blahoslavenství a „běd“ obsažených v evangeliích („bědami“ se rozumí specifické úryvky takto uvedené, např. „běda vám zákoníci, farizeové, pokrytci...!“).